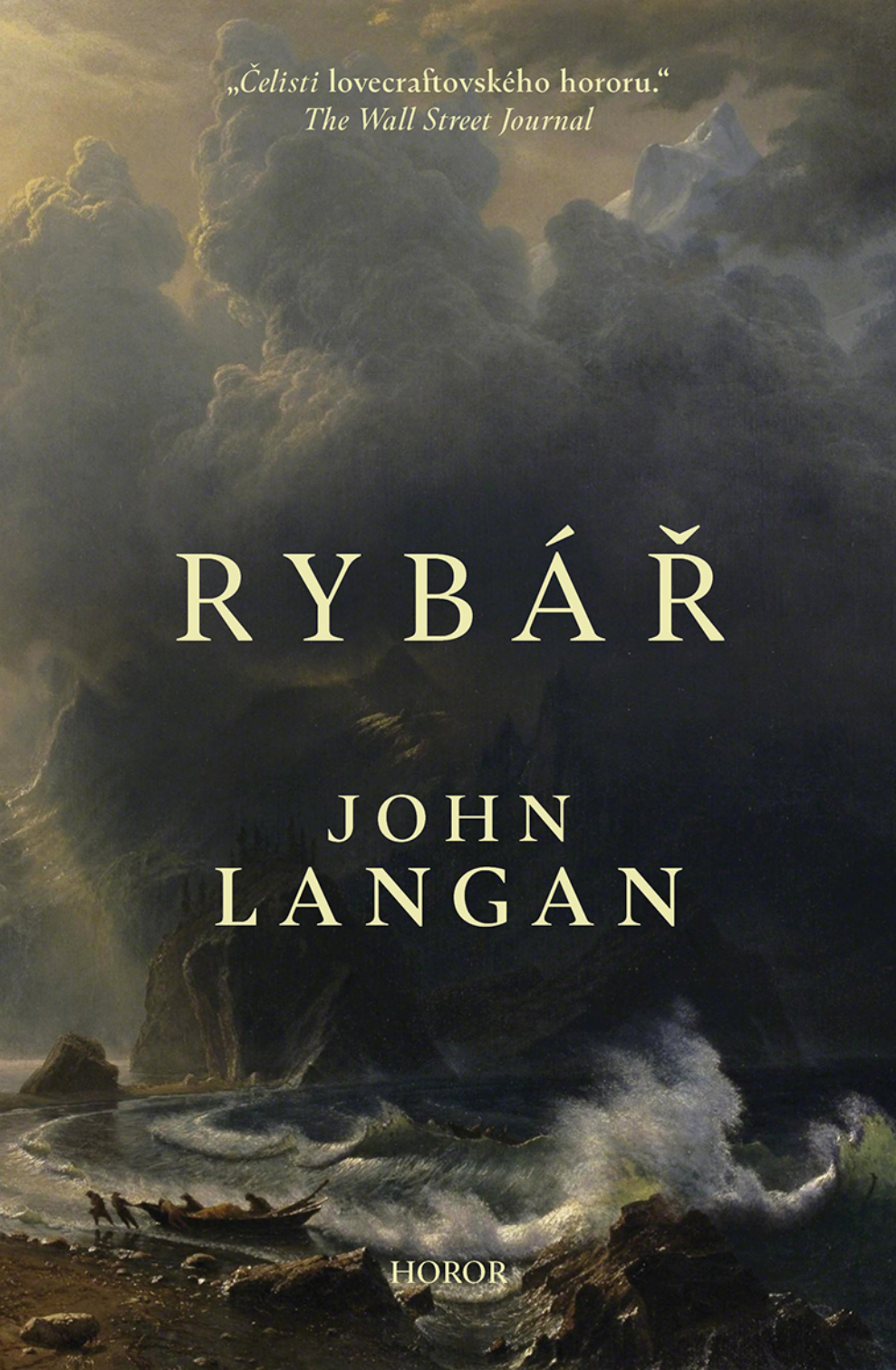

„Čelisti lovecraftovského hororu.“
The Wall Street Journal

RYBÁŘ

JOHN
LANGAN

HOROR

RYBÁŘ

Copyright © 2016 by John Langan

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Petr Kotrle, 2021

Cover © DOBROVSKÝ s.r.o., 2021

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2021

ISBN 978-80-277-1695-1 (pdf)

RYBÁŘ

JOHN
LANGAN

FIONĚ

Je to snad proto, že svou neurčitostí předznamenává nemilosrdné pustiny a nekonečnosti vesmíru a že nás tedy zezadu lstivě probodává myšlenkou na zkázu, když se díváme do bílých hloubek Mléčné dráhy?

... leží před námi ochromený vesmír jako malomocný. A jako oni tvrdohlaví cestující po Laponsku, kteří odmítanou nosit na očích barevné a zbarvující brýle, tak se i ubohý nevěrec sám oslepí zíráním na velkolepý bílý povlak, který zahaluje celý obzor kolem něho. A symbolem toho všeho byla bílá velryba. Divíte se ještě vášnivě honbě za ní?

Herman Melville
Bílá velryba

PRVNÍ ČÁST

MUŽI BEZ ŽEN

JAK MI RYBAŘENÍ ZACHRÁNILO ŽIVOT

Neříkejte mi Abraham, ale Abe. Sice je to jméno, které mi dala máma, ale Abrahama jsem nikdy neměl rád. Zní to tak nabubřele, tak biblicky, tak... Myslím, že „patriarchálně“ je to správné slovo. Jestli něčím nejsem a ani být nechci, je to patriarcha. Kdysi jsem si myslel, že bych chtěl aspoň jedno dítě, ale dnes mi naskakuje husí kůže, když nějaké děti vidím.

Před několika lety, přesný počet není důležitý, jsem začal chodit na ryby. Teď už to dělám dlouho, a tak vás asi nepřekvapí, že znám pár rybářských historek. Vždyť co jiného jsou rybáři než vypravěči, no ne? Některé z těch historek jsem sám prožil, některé jsem slyšel od jiných. Většinou jsou legrační; usmějete se nad nimi, někdy se dokonce zasmějete nahlas, a to není málo. Trocha smíchu může fungovat jako most, který vám pomůže překonat špatné časy, věřte mi. Některé ze svých historek bych označil za zvláštní. Mám jich jenom pár, ale budete se škrábat na hlavě nebo vás maličko zamrazí, což může být svým způsobem taky příjemné.

Ale jedna z nich – ta je vyloženě odporná, skoro až do té míry, že bych si ji měl nechat pro sebe. Událo se to před deseti lety, první červnovou sobotu, a než padla noc, přišel jsem o dobrého přítele, většinu zdravého rozumu a málem

i o život. Chyběl příslovečný fous, abych ztratil ještě víc než to. Skoro deset let jsem potom nechodil na ryby, a i když jsem se k tomu nakonec vrátil, na zemi ani pod ní není síla, jež by mě přivedla zpátky k Dutchman's Creeku, na místo, které muž, na něhož jsem měl dát, nazval *Der Platz das Fischer*.

Když se dobře podíváte, najdete ten potok na mapách. Začněte u východního výběžku přehradní nádrže Ashokan, nahoře u Woodstocku, a vydejte se po jejím jižním břehu. Možná vám to potrvá, ale všimnete si modré čárky, která se klikatí od přehrady směrem k Hudsonu a ze severu mívá Wiltwyck. Tam se to všechno odehrálo, i když pořád nevím, o co vlastně šlo. Můžu vám jenom říct, co jsem slyšel a viděl. Víím, že Dutchman's Creek je hluboký, mnohem hlubší, než by být mohl nebo měl, a raději ani nepřemýšlím o tom, čeho je plný. Došel jsem lesy kolem něho k místu, které nenajdete na žádné mapě koupené na benzince nebo v obchodě s outdoorovým vybavením. Stál jsem na břehu oceánu s vlnami černými jako inkoust, jehož stopu zanechává špička tohoto pera. Viděl jsem ženu s pletí bledou jako svit luny, která otevřela ústa a otevírala je víc a víc, až to byla jeskyně vyplněná řadami pilovitých zubů, za které by se nemusela stydět ani tlama žraloka. Jednou děsně rozklepanou rukou jsem držel starý nůž na obranu před trojicí přibližujících se uprchlíků z těžkého snu.

To ale předbímám. Nejdřív se potřebujete dozvědět jiné věci, třeba o Danu Drescherovi, chudáku Danovi, který tenkrát ráno jel nahoru do Catskills se mnou. Budete si muset vyslechnout Howardovo vyprávění, které mi teď dává smysl mnohem víc, než když mi ho vyprávěl v bistru U Hermana. Budete si muset poslechnout taky o rybaření. Všechno má svůj čas. Jestli něco nesnesu, je to mizerně sestavený příběh. Příběh nemusí být jako nějaký prefabrikovaný dům – to ne,

jen ať jde svou cestou –, ale musí mít spád. I tento příběh, černý jako tér, potřebuje svoje.

Možná se ptáte, proč jsem tak opatrný. Některé věci v sobě mají takové zlo, že se k nim stačí přiblížit, aby vás to ušpinilo, aby to ve vaší duši zanechalo skvrnu špatnosti podobnou holině v lese. Myslíte si, že vyprávění může takovou špatnost odstranit? Dá se v něco takového vůbec doufat? Možná to platí pro malé křivdy, drobné nezdary, které člověk na párty přetaví ve veselé historky. Ale pochybuju, že v případě toho, co se stalo u Dutchman's Creeku, je taková proměna v záloze. Možný je pouze přenos.

A to není všechno. Je tu příběh, který jsem s Danem vyslechl v bistru U Hermana. Od chvíle, kdy nám Howard vyprávěl, co se před nějakými devadesáti lety přihodilo Lottie Schmidtové a její rodině, to ze sebe nedokážu setřást. Dalo by se říct, že mi jeho slova utkvěla v hlavě, ale ani to zdaleka nevyjadřuje skutečnost. Pamatuju si to vyprávění slovo od slova, stejně jako si ho pamatoval Howard od kněze, který ho řekl jemu. Nemůže být pochyb o tom, že částečným důvodem živosti mých vzpomínek je fakt, že Howardovo vyprávění podle všeho vysvětluje mnohé z věcí, které se pak téhož dne staly Danovi a mně. To vyprávění o stavbě přehrady a o tom, koho – a co – její vody zatopily, mi nedá spát. Jsem přesvědčený, že i kdybychom Howarda poslechli a ten den k potoku nejeli – sakra, kdybychom se otočili a maximální rychlostí se rozjeli zpátky domů, což je přesně to, co jsme měli udělat –, vyslechnutý příběh by se nám stejně vypálil do paměti. Může nějaká historka člověka strašit tak, že ho úplně ovládne? Občas mám dojem, že líčení události té červnové soboty je jen záminkou k tomu, aby si ty starší události znovu našly cestu do světa.

Ale znovu předbím. Všechno má svůj čas a své místo, včetně příběhu Lottie Schmidtové, jejího otce Rainera a muže,

kterému říkal *Der Fischer*. Pojdme si to všechno přehrát od znovu. Začněme několika slovy o rybaření, o mé velké životní vášni – nebo co jsem za svou velkou vášeň aspoň považoval.

Nebylo to něco, co bych si osvojil jako dítě. Táta mě jednou nebo dvakrát vzal s sebou, ale sám to moc neuměl, tak mě raději učil věci, které znal, jako baseball nebo hru na kytaru. Jednou, určitě nějakých pětadvacet nebo třicet let poté, co jsme s tátou naposledy strávili sobotní dopoledne tím, že jsme kyblík červů mučili zdlouhavým topením, jsem se probudil s myšlenkou: *Chtěl bych si zajet na ryby*. Ne, škrtám. *Musím si zajet na ryby*. Ta potřeba byla stejně silná, jako když člověk ve tři odpoledne parného červencového dne potřebuje vysokou sklenici vody, v níž cinkají kostky ledu. Nevím, proč jsem potřeboval zrovna na ryby, a nedovedu to vysvětlit. Jistě, neměl jsem za sebou zrovna nejlepší období. Právě mi zemřela žena, ani ne po dvou letech manželství, a já prožíval přesně ta kliše, která se objevují v televizních filmech a country písničkách. Většinou to znamenalo hodně alkoholu, a jelikož mě táta nenaučil ani pít, bylo to opravdu velké množství: půl láhve skotské jsem zapíjel půlkou láhve vína a pak jsem se dlouho držel záchodové mísy, zatímco místnost kolem mě vesele tančila. I s prací to šlo do háje – dělal jsem systémového analytika v pobočce IBM v Poughkeepsie –, a to jsem měl ještě štěstí, protože mě šéf poslal na tříměsíční nemocenskou, místo aby se mnou vyrazil dveře, jak jsem si zasloužil. Odehrávalo se to v dobách, kdy IBM byla ještě slušná firma, pro kterou byla radost pracovat. Věřte tomu, nebo ne, schválili mi tři měsíce placeného volna. Skoro celý první měsíc jsem strávil hledáním dna takového množství sklenic, že bych je ani nespočítal. Jedl jsem jen tehdy, když jsem se k tomu donutil, což se moc často nestávalo, a mou stravou byla v podstatě souvislá řada sendvičů s arašídovým máslem a marmeládou, tu a tam přerušená nějakým

burgerem a hranolky. Druhý měsíc vypadal do značné míry stejně jako první. Jediným rozdílem byly návštěvy bratra a rodičů zemřelé manželky, ale ani jedna nedopadla natolik dobře, aby stála za zmínku. Trpěli jsme všichni. Marie byla výjimečná, nepodobala se žádné jiné. Její ztrátu jsme pocítovali tak, jako by vám někdo kleštěmi zalovil vzadu v ústech a vytrhl stoličku; byla to otevřená rána, jejíž bolest prostupovala celým tělem. A tak jako se člověk nedokáže ubránit nutkání, aby místo po zubu zkoušel a strkal do něj jazyk, dokud neucítí ostrou bolest, museli jsme se i my tak dlouho přehrabovat ve vzpomínkách, až nás znovu všechno rozbolelo. V polovině třetího měsíce jsem seděl ve spodkách na gauči u zapnuté televize a pil z toho, co bylo nejbliž po ruce. Moc jsem se totiž nepoučil.

Měl jsem krabice od bot plné fotografií, které jsem nedokázal roztřídit do alb, a když množství alkoholu v mé krvi dosáhlo správné hladiny, přinesl jsem si je ze skříně v ložnici a obklopil se archivem našeho manželství. Byla tam Marie, když jsem se s ní poprvé setkal. Měl bych spíš říct, když jsem s ní poprvé mluvil, protože nás představili v práci na začátku léta, kdy po škole nastoupila do firmy. Pracovali jsme na dvou stejných projektech, takže jsme se v červenci a srpnu letmo vídali, ale nikdy jsme spolu neprohodili víc než několik zdvořilostních frází. V září někdo uspořádal u sebe doma večírek při příležitosti Svátku práce – konkrétně Tim Stoffel – a my se ocitli vedle sebe u jednoho z karetních stolků rozestavených na zahradě. Marie přišla s Jenny Barnetovou, jenže Jenny zmizela se Stevem Collinsem, a ze zbývajících účastníků znala nejvíc právě mě. Vždycky to popírala, ale jsem si docela jistý, že když se mě zeptala, jak se mi vede, jenom zabíjela čas, než dojí, co měla na talíři, a vydá se domů. Možná byste čekali, že se mi takový rozhovor vypálí do mozku, ale vážně si z něj nepamatuju víc než to, že mi

udělalo radost, když jsem zjistil, že i ona je fanouškem Han-ka Williamse seniora. Po pravdě jsem měl co dělat, abych nevěnoval přehnanou pozornost hornímu dílu plavek, který byl kromě ustřížených džínů a tenisek tím jediným, co měla na sobě. Víím, typický chlap. Seděli jsme tam, povídali si a pak najednou stál z druhé strany karetního stolku Tim a říkal nám, že nemusíme jezdit domů a můžeme zůstat, jestli chceme. Nakonec jsme domů jeli – myslím každý k sobě –, ale ze společně stráveného času jsem si odnesl určitý pocit. Jakmile jsme se rozešli svými cestami, všechno jako by bylo míň zářivé, než když jsme tam seděli spolu.

Ale hodina nebo dvě příjemného hovoru ještě nemusí nic znamenat a já bych se k té fotografii Marie, kterou tam Jenny pořídila, nemusel vůbec dostat. Vlasy má na ní vyčesané do ohonu, oči a velkou část obličeje jí zakrývají obrovské brýle a její letní opálení vypadá v kontrastu se žlutobílými ramínky vršku plavek ještě tmavší. Byl jsem o dobrých patnáct let starší než ona, což mi dávalo dostatečný odstup, abych k tomu, co jsem snad mezi námi cítil, přistupoval opatrně. Chtěl bych své váhání zdůvodnit tím, že jsem nechtěl obtěžovat ženu, která mohla být podle věku moje neteř, když už ne dcera, ale stejně tak jsem nechtěl vypadat jako blázen. „Nejhorší blázen je starý blázen,“ říkával táta, a i když jsem se za starého rozhodně nepovažoval, vedle Marie jsem nebyl zrovna nejčerstvější zboží.

Další fotografie a skok v čase do jara následujícího roku. Marie a já stojíme po kolena v potoce – tedy já mám vodu po kolena, jí sahala spíš ke stehnům. Jedna její kamarádka nás pozvala, abychom strávili den v Catskills, kde měl její bratr víkendový dům, který byl nakonec hezčí, než jsem čekal. Nacházel se v půlce vysokého, táhlého kopce u štěrkové cesty, po které člověk musel jet velmi opatrně, pokud si nechtěl odřít podvozek. Zvenčí to vypadalo jako zkrácená stodola, víc

vysoká než dlouhá. Uvnitř byly pod prostorem otevřeným do krovu nové dřevěné povrchy, spotřebiče z nerezů a kamenný krb. Podle všeho si ten dům postavil nějaký manhattanský právník, který se ho krátce po dokončení musel zbavit; načež ho bratr Mariiny kamarádka, který pracoval pro poštu, získal za hubičku. Přijeli jsme kolem poledne a strávili jedno z příjemnějších odpolední mého života tím, že jsme se vydali po šterkové cestě o kus dál v doprovodu Mariiny kamarádky, která se jmenovala Karen, myslím. Vyrůstaly spolu. Asi tak po půldruhém kilometru cesta překonala širokou louku, na jejímž druhém konci lemovala potok řada stromů. Bylo horko, vzduch byl ztěžklý sluncem, a tak se stínu stromů a překvapivě chladné vodě prostě nedalo odolat. Pověsili jsme si svázané tenisky kolem krku a zkusili potok přebrodit. Dno bylo kamenité, takže člověk musel našlapovat opatrně. Karen šla s oběma rukama nahoře, jako by čekala, že každým okamžikem upadne. Marie se mi držela nablízku, aby měla oporu, pokud by to potřebovala. Nepamatuju si, o čem jsme mluvili. Ale vzpomínám si, že jsem hleděl na vodní hladinu, na ten drobný hmyz, který po ní bruslil – vodoměrky? Zvláštní, ani nevím, jak se správně jmenují. Byly jich desítky a klouzaly po potoce takovým způsobem, že se jeho hladina zdála být pevnější, než mi to hlásily ponožené nohy. V kalné vodě se mezi kameny míhali pstruzi, kteří ten hmyzí výjev narušovali. Každou chvíli prozradilo šplouchnutí a kroužky rozbíhající se po hladině místo, kde nějakou vodoměrku pohltila velká černá jeskyně. Myslím, že jsme se po proudu nebrodili ani sto metrů, když jsme před sebou spatřili malou hráz. Podle toho, co jsme viděli skrz vrstvu vody, jež se přes ni valila, byla stará, ale na březích po obou stranách nebylo nic, co by vysvětlovalo, jak nebo proč se tam ocitla. Vypadalo to jako rozumné místo, kde se otočit a zamířit zpátky na grilování, které připravoval Karenin bratr. Ale ještě než jsme to udělali,

Karen vyfotografovala mě a Marii v proudu potoka. Marie na ní má rozpuštěné vlasy a abnormálně velké batikované tričko, které našla v jednom mém šuplíku a připadalo jí jako ta nejlegračtější věc na světě. („George Jones a Merle Haggard v batikovaném tričku?“ zeptala se a vysmála se mým protestům, že poslouchám taky Grateful Dead.) V rukou drží zelenou láhev Heinekenu, která nás na výletě provázela a měla zůstat v jejím držení, dokud nebudeme připraveni k odjezdu. Moc nepila, ale zjistila, že když u sebe má otevřenou láhev piva, může vypadat víc společensky. Napravo od nás se na fotografii line dolů světlo a prozařuje vodu. Nalevo se ve stromech hromadí tma.

Mezi touto a předchozí fotografií uplynul skoro celý rok, který patřil k těm lepším – možná úplně nejlepším v mém životě. Kdybych prohledal krabice od bot, dostal bych se k fotografiím většiny jeho zlatých hřebů včetně vánočního oběda s Mariinou rodinou, halloweenského večírku – našeho třetího rande –, na který jsme se dostavili v převleku za Kenyho Rogerse a Dolly Partonovou, a víkendu na začátku jara stráveném v Burlingtonu. Nevím, jestli jsou všechny příběhy o lásce v hloubi stejné. Někdy mám pocit, že když člověk pomine povrchové detaily, zjistí, že se jedná o prakticky stejný sled událostí. Jindy si zase říkám: *Ne, právě na těch detailech záleží.* Ať je to tak či tak – nebo možná platí obojí –, nám se to v prostoru mezi těmi fotografiemi stalo. Zamílovali jsme se do sebe a já nedlouho po pořízení té druhé fotografie poklekl, abych se jí zeptal, jestli si mě vezme.

Mezi ní a následující fotografií uplynul další rok a půl. Tma, která na snímku vyplňovala prostor mezi stromy, kolem nás během té doby zhoustla a pohltila nás stejně, jako pstruzi pozřeli ty vodoměrky. Týden po návratu z líbánek na Bermudách si Marie nahmatala v levém prsu bulku. Od začátku to nevypadalo dobře. Rakovina byla v dosti pokročilém

stadiu, napadala už lymfatické uzliny a odolávala ozařování i chemoterapii jako nějaký nezastavitelný netvor z běčkového hororu. Nevím jistě, kdy jsme pochopili, že to Marie nepřezije, nebo kdy jsme se s tím smířili. Zhruba tak měsíc před koncem u ní nastala změna. Těžko se mi to popisuje, ale svým způsobem ji opanoval klid; možná bych spíš měl říct *pokoj*. Bylo to, jako by se přestěhovala do vestibulu dlouhého, temného domu, ke kterému směřovala. Nebyla morbidní ani apatická – možná se jí dokonce ulevilo, takže se smála víc než v měsících předtím. Myslel jsem si, že by ta změna mohla být známkou obratu, projevem toho, že nad tou bestií, která v jejím těle řádila, začínala vítězit. Dokonce jsem to před ní jednoho nedělního odpoledne vyslovil nahlas. Odevezl jsem ji k Hudsonu, do malého parku několik kilometrů na jih od Wiltwycku, který měla ráda. Našli jsme ho při jednom z našich prvních společných výletů, kdy jsme sedli do auta a vyrazili se projet jen proto, abychom získali další způsob, jak spolu trávit čas. Toho dne foukal od řeky příliš studený vítr, než aby vystoupila z auta, tak jsme seděli uvnitř a dívali se na vodu. V jednu chvíli jsem řekl, že zlepšení z poslední doby třeba ukazuje na pozitivní obrat. Znělo to skutečně tak zoufale, jak se obávám? Marie neodpověděla; svou levou rukou mě vzala za pravou, zvedla ji ke rtům a políbila. Namlouval jsem si, že třeba pohnutím nedokázala odpovědět. A možná to byla i pravda, jenom se jednalo o jinou emoci, než jsem si myslel.

Třetí fotografie byla pořízená někdy v té době. Marie se na ní v předklonu opírá o kuchyňský stůl a dívá se vpravo nahoru, kde stojím s foťákem a říkám jí, aby se usmívala, což sice dělá, ale za tím úsměvem se skrývá rok a půl boje, hluboká únava zrající osmnáct měsíců. Kolem hlavy má omotaný šátek, tmavě modrý s bílými puntíky. S parukami, které jí dali, nebyla nikdy spokojená. Kůže se jí přimkla ke

kostem obličejů a paží; jako by zrychleně zestárla, jako bych měl možnost spatřit její podobu v čase, kdy bychom se dožili třicátého výročí svatby. Za ní se okny nad dřezem rozlévá ranní slunce a dělá jí zlaté halo.

Za dva týdny od té fotografie bylo po ní. Během dvou dní jsme ztratili půdu pod nohama; skoro jsem ji ani nestihl dopravit na nemocniční lůžko, na kterém zemřela. Co následovalo: nekonečné telefonáty lidem, že je mrtvá, návštěva pohřební služby (kterou jsme předtím oba odkládali), smuteční shromáždění, pohřeb, pak malé pohoštění v domě. Bylo to všechno jako nějaká podivná hra, do níž jsem byl obsazen, ale nikdo mi nedal scénář. Myslím, že jsem to zvládl dobře, jestli se to tak dá hodnotit. A když bylo po všem a za posledním hostem se zavřely dveře, byl tam bar, čerstvě zásobený řadou přátel a rodinných příslušníků, kteří se přišli s Marií rozloučit. Bar s řadami láhví a krabice od bot, ve kterých bylo víc fotografií, než jsem čekal.

Tak jsem se ocitl, klidně to přiznám, na šikmé ploše. Manželka byla mrtvá a já dělал, co jsem mohl, abych se k ní přidal. Dalo by se říct, že v mé duši zavládl mrazivý únor. Potom jsem jednoho dne otevřel oči a přepadla mě ta myšlenka: *Musím jít na ryby*. Kéž bych vám mohl nějak zprostředkovat, jak byla silná. Chvilí jsem tam ležel a čekal, až odejde. Ležel jsem tak docela dlouho, a když tam pořád byla, svítla mi v hlavě jako neonový poutač, rozhodl jsem se, že se jí poddám. No a co, kruci? Našel jsem ne moc špinavou košili a kalhoty, ze záchodu jsem vylovil klíčky od auta (neptejte se) a vyrazil jsem hledat rybářskou výstroj.

Jak jste možná poznali, neměl jsem ponětí, co dělám. Cestou z domu k Frenchman's Mountain jsem zajel do Huguenotu do železářství, protože jsem měl pocit, že železářství je to správné místo, kam jít, když chce člověk rybářské náčiní. Rád bych to svedl na alkohol, ale byla to čistá blbost.

Prodavač byl našťěstí té dobroty, že si mě nevychutnal a ukázal přes Hlavní ulici na obchod, kde byl tenkrát diskont Caldor's. Za necelých dvacet dolarů (nepamatuju si přesně, kolik jsem utratil; chci říct pětadvacet, ale nevím, jestli je to pravda – každopádně to nebylo nijak moc) jsem se dokázal vybavit prutem, navijákem, vlascem, kufříkem na rybářskou bižuterii a podběrákem. A taky pokrývkou hlavy. Když jsem dívce u pokladny řekl, že se chystám vyrazit na ryby, trvala na tom, že si musím zaběhnout do pánského oblečení pro něco na hlavu. Neupřesnila co, jenom prohlásila, že vyrostla s otcem, který byl rybář, a starším bratrem, který chodil na ryby, a sama o rybaření taky něco ví, takže může s jistotou říct, že jestli se nechci ocitnout bez něčeho potřebného, je třeba si pořídit pokrývku hlavy. Její rada se zdála být dobrá, tak jsem si rychle zašel do pánského oddělení a popadl čapku Yankees, která se stala mým nerozlučným společníkem.

Stejná pokladní mi řekla, že musím navštívit příslušného městského úředníka, abych získal rybářský lístek, a doporučila mi místo kousek od Springvale Road, kam chodí ona a její rodina občas rybařit na řece Svartkil. Poděkoval jsem za dobrou radu a pospíšil si ji využít. Springvale Road je úzká cesta vedoucí rovnoběžně s dvaatřicítkou, hlavní silnicí, do města a z města v severojižním směru. Na prvním úseku se drží západního břehu Svartkilu, který tam má na šířku jen asi padesát metrů a je lemovaný javory a břízami s větvemi skloněnými nad vodu. Místo doporučené mladou pokladní se nacházelo u strmého břehu. Z jedné strany byla přes cestu koňská farma, z druhé za řekou městské golfové hřiště. Musel na mě být zvláštní pohled, když jsem o půl hodiny později seděl ve špinavých kalhotách, pomačkané bílé košili a baseballové čepici u řeky a držel svůj nový prut, jako by to byl nějaký podivný nástroj, o jehož používání jsem neměl sebemenší tušení. A asi to tak i bylo. Otevřel

jsem kufřík a popadl první nástrahu, na kterou mi padl zrak: červeno-černý wobler se dvěma trojháčky, na jejichž rozvětvené hroty se nějaká ryba mohla nejpravděpodobněji chytit. Znovu a znovu jsem nahazoval stejnou nástrahu, aniž bych na ni něco napíchl. Teprve po dobrých dvou týdnech – a poté, co jsem z vody vytáhl několik plácajících se slunečnic velkoploutvých, na jejichž ulovení mělo asi hlavní zásluhu moje začátečnické štěstí – mi jeden starší pán s dlouhým šedivým ohonem, který chytal vedle mě, při odchodu podal plastový kelímek plný tlustých zablácených žízal a řekl, že s některou třeba budu úspěšnější.

Ano, vrátil jsem se tam. Přestože ten první den jsem neuložil nic, ani mřenku, jenom jsem pět hodin seděl na břehu, díval se, jak pomalý proud unáší vlasec, a několikrát ho vymotával ze stromů nad řekou; přestože jsem byl za svou snahu odměněn jedině lehce ztuhlým krkem. Vrátil jsem se hned další den. I po třetí. A po čtvrté. A tak dál. Každý den jsem na to místo u Springvale Road přijel o chvílku dřív a odjel o něco později, až jsem rybařením strávil celý den. Když jsem skončil – to znamená, když z oblohy vyprchal poslední zbytek denního světla –, sbalil jsem si fídlátka a odjel nikoli domů, nýbrž do města, kde jsem se zastavil v Peteově nárožní hospůdce na burger s hranolky a pivo. Brzy jsem se tam stal takovým štamgastem, že servírka znala mě i mou objednávku, takže neztrácela čas jídelním lístkem, přinesla mi rovnou pivo – Heineken ve vysoké sklenici – a ověřila si, že si dám totéž co obvykle, protože v kuchyni už o tom stejně věděli. Když jsem začal znovu chodit do práce, zjistil jsem, že se mi i tak může podařit vmáčknot na konec dne pár hodin rybaření, pokud si to dobře naplánuju a vezmu si prut s navijákem do auta. Jak říkám, někdy tou dobou jsem přešel z wobleru na červy a prut se mi znenadání rozdrncel. Zjistil jsem, že Svartkil je plný ryb: kromě slunečnic velkoploutvých

tam byli slunečnice pestré, okounci černí, sumečci černí, a dokonce i obludní candáti severoameričtí, z nichž jeden mi překousl vlasec, než jsem ho dokázal přitáhnout ke břehu. O kuchání a vaření ryb jsem nevěděl nic, takže jsem všechny úlovky zase hodil zpátky. Nijak mi to nevadilo.

Je mi jasné, že to všechno musí vyznívat jako nějaký inspirační příběh *Jak mi rybaření zachránilo život* nebo tak něco, ale o to mi nejde. Ještě dlouho po tom prvním dnu u řeky, obzvláště když na podzim rybářská sezóna skončila, se našlo dost nocí, kdy jsem se ke spánku nechával dovézt na vlně skotské. V domě zůstával nepořádek a burgery u Petea, které jsem mezi svými každodenními rituály ponechal, byly tím nejlepším, co jsem konzumoval. Když jsem seděl na pohovce nebo ležel v posteli a myslel na Marii, bylo mi stejně hrozně jako jindy. Možná ještě hůř, protože každý uplynulý den se stával další připomínkou toho, jak je mi vzdálená. Rybaření nefungovalo jako nějaký zázračný lék.

Ale když jsem seděl u řeky, aspoň mi nebylo hůř, když už ne líp. Zažíval jsem tam na břehu pocity, které se mě stranily, co Marie vydechla naposledy – nebo spíš co si poprvé nahmatala v prsu bulku. Cítil jsem uspokojení, když se mi podařilo dobře nahodit, když jsem se díval, jak háček opisuje vzduchem oblouk, poslouchal vrčení navijáku a hledal místo, kam vlasec dopadl do vody. Cítil jsem radost, když jsem zasekl a díval se, jak dlouhý zelený okounek protrhl kůži řeky a zamítal sebou ve vzduchu. Přicházela vzácně a nikdy nezůstala dlouho. Většinou jsem cítil klid – možná bych dokonce mohl říct mír –, když jsem tam seděl a díval se, jak kolem plyne hnědá voda na cestě z jezera v horách západního New Jersey ke svému cíli v Hudsonu. Ty hodiny u Svartkilu mi dávaly prostor k dýchání, jestli mi rozumíte, a je pro mě těžké říct, kudy by se ubíral můj osud, kdybych je neměl. Možná bych to zvládl i tak. Ale když jsem byl na

rybách, zpravidla jsem toho večer tolik nevypil, protože po zastávce u Petea bylo dost pozdě, a když jsem zaparkoval na příjezdové cestě, šla už na mě docela únava. A třebaže v domě zůstával nepořádek, zjistil jsem, že když na něm trochu zapracuju, snadněji najdu věci jako boty a budu se tak moci na ryby vypravit rychleji. Z kulinářského hlediska byly noční burgery a pivo vrcholem mého dne, ale už po druhém dnu rybaření jsem se v různých lahůdkářstvích ve městě začal stavovat pro sendvič, pytlík brambůrků a limonádu. Sendviče obsahovaly dobroty jako boloňský salám a americký bílý sýr s extra majonézou nebo trvanlivý salám a sýr provolone s hořčicí a cibulí; po brambůrcích mi na prstech zůstávala vrstva mastnoty a limonáda mi na zubech udělala cukrový povlak, ale bylo to jídlo a já jsem se díky němu stravoval pravidelněji, než bývalo mým zvykem.

Rybaření tedy nebyla žádná zázračná kúra, ale po zvážení všech okolností si myslím, že mi život přece jen zachránilo. Svěřím vám tajemství: velice dlouho jsem si myslel, že jsem byl k rybaření *přiveden*, jestli mi rozumíte. Nenašel jsem jiné vysvětlení, proč by mě tato činnost, natolik vzdálená mé každodenní rutině, měla tak chytit. Zpočátku jsem to tak neviděl. Nejdřív jsem si myslel, že je to obyčejné štěstí, náhoda nebo že jsem něco o rybaření zahlédl v televizi, aniž bych si to pamatoval, a ono mi to uvízlo v mozku. Ale čím déle to trvalo, tím míň jsem tomu vysvětlení věřil. Rybaření bylo až moc správné, až moc mi sedlo, což jsem zjistil po druhém roce, když jsem se během zimy snažil najít něco, čím bych po něm vyplnil prázdný prostor. Nebudu tvrdit, že jsem vyzkoušel všechny sporty a koníčky, které lidé znají – k šermování jsem se nedostal nikdy –, ale zkusil jsem toho hodně a nic nebylo ono. Teprve když jsem se vrátil na své místočko vedle Springvale Road s čepicí Yankees na hlavě a prutem v ruce a mohl vyzkoušet novinku, zeleno-bílou třpytku, cítil jsem,

že se uvolňuju jako pěst, kterou člověk drží zatnutou tak dlouho, že prsty zapomněly, jak se protáhnout, a potom se znenadání rozevře. Z rozhovorů s lidmi v práci a porovnávání poznámek jsem zjistil, že není mnoho mužů a žen, kteří by tuto emoci u něčeho cítili. Je tak silná, že se při ní člověk může úplně uvolnit. Čím déle jsem o tom přemýšlel, tím obtížnější pro mě bylo uvěřit, že jsem na rybaření natrefil spíš náhodou, než že mě k němu něco nebo někdo přivedl. Někdo, kdo mě znal natolik dobře, aby věděl, že to pro mě bude dokonalé.

Na mysli mám samozřejmě Marii. V měsících, které následovaly po její smrti, se mi nedostavil žádný z těch zážitků, o kterých slyšíte lidi žvanit v odpoledních talk show. Necítil jsem její dotek, neslyšel jsem její hlas, neviděl jsem ji. Zjevovala se mi ve snech, v každém, který jsem si pamatoval, ale bral jsem to tak, že co jiného by člověk mohl čekat. Nijak jsem její přítomnost nevnímal, abych tak řekl; když se však jednou odpoledne zastavila na návštěvu její sestra, tvrdila, že určitě slyšela venku za kuchyňským oknem Marii zpívat písničku, kterou si prozpěvovaly jako děti. Když vyběhla ven, aby se tam podívala, zahrada byla prázdná. Nebral jsem to vůbec špatně, že já Marii neviděl ani neslyšel. Vytrpěla mnoho, až příliš, a odpočinek jsem jí nezazlíval. Ve skutečnosti si na náboženství moc nepotrpím. Byl jsem pokřtěný jako katolík a chodil jsem až do biřmování na katechismus, ale ani jeden z mých rodičů nebyl příliš věřící. Spíš to brali jako něco, co se mnou musejí do jistého věku udělat, a pak budou moci přestat. Přestali oni, přestal jsem já a tím to skončilo. O bohu, o nebi a podobných věcech jsem nikdy moc nepřemýšlel. Měli jsme s Marií svatbu v kostele, ale proto, že to bylo důležité pro ni. Ze stejného důvodu jsem zajistil, aby měla pohřební mši, při níž bude u oltáře její oblíbený kněz. Když umírala, když odešla, tak se mnou nejrůznější lidé

počínaje blízkou rodinou a konče kolegy z práce, které jsem skoro neznal, mluvili o náboženství a o víře. Řekli mi, že to potřebuju, že by mi víra pomohla. Možná měli pravdu. Ale já jsem to v sobě prostě neměl, jestli mi rozumíte.

Jednou večer se u mě zastavil bratranec John, který je kněz, jezuita. Snad můžu říct, že jeho úmyslem bylo získat konvertitu, nebo jak se tomu říká, když se vrátíte k víře. Vzpomínám si, že v jednu chvíli mluvil o smrti a zeptal se mě, jestli mi nepřijde hrozný myslet na konec, že člověk jenom zemře a tečka. Jestli mi nepřipadá strašné, že Marie zemřela, a hotovo, odešla a já už ji nikdy nevidím. Odpověděl jsem mu, že se tím netrápím, a nelhal jsem. Byla nemocná dlouho, prakticky celé naše manželství, a bojovala statečně. Byl jsem ten poslední, kdo by jí chtěl upírat trochu pokoje. Po pravdě řečeno, líbila se mi představa, že má klid, že odpočívá. Když na to přijde, připadalo mi to mnohem hezčí, mnohem laskavější než nějaké rušné nebe, kde by jako přerostlý kolibřík poletovala z místa na místo.

Ale během toho druhého roku rybaření jsem přece jen začal trochu přemýšlet. Možná to bylo tím, co řekl bratranec. Jezuité přece mají být chytrí, ne? A on mi rozhodně nasadil brouka do hlavy. S postupujícími roky jsem si začal klást otázku, jestli to není spíš tak, že Marie z tohoto světa neodešla, ale vydala se do něho hlouběji. Možná se ze stavu, kdy byla obklopená hlínou, dostala ven, do hlíny, do vody, až se stala součástí věci. Možná našla způsob, jak mě přivést zpátky k sobě.

Jak čas plynul, zdokonalil jsem svou výstroj, přešel od obyčejného smekacího navijáku na spincast (multiplikátor jsem nikdy nezvládl) a naučil se používat nástrahu k přilákání ryby. Pátral jsem po dalších řekách a potocích, kde by se dalo rybařit. Přestože Hudson byl blízko, nějakých dvacet minut autem, nikdy jsem o něj moc nestál. Jednak a hlavně

člověk nemohl většinu úlovků sníst, a to bylo něco, čeho jsem se poté, co mě do toho zasvětil jeden kolega z práce, vzdával jen nerad: o okounky ani tak nešlo, jako spíš o sumečky, candáty a pstruhy. A jednak, i když mám tu řeku rád, doopravdy ano, Hudson je prostě až moc velký. Mám raději menší řeku, soukromější. A taky musím mít tekoucí vodu. Chytil jsem ryby na jezerech a souhlasím, že je fajn pár hodin plout na lodičce, ale jsem spokojenější, pokud můžu vstát a protáhnout si nohy, když se mi zachce. Vyzkoušel jsem tedy Esopus, po něm Rondout a pak jsem začal jezdit nahoru do Catskills. Moc toho o své části hudsonského údolí nevím – vlastně nic. Táta měl kořeny ve Springfieldu v Kentucky – jeho rodina byli kentuckští melungeonové –, i když se jako kluk hodně stěhoval. Máma pocházela ze Skotska: ze St. Andrews, kde mají golfová hřiště. V osmnácti vystoupila z lodi, v Queensu potkala tátu a vdala se za něho a společně se pak odstěhovali do Poughkeepsie, aby tam táta mohl vzít ředitelské místo v bance. Ani jeden z nich tu oblast moc dobře neznal a ani jeden nikdy nedal najevo, že by ji poznat chtěl. Kromě toho dávného dne, který jsme s Marií strávili u bratra její kamarádky, jsem v horách nikdy nebyl. To znamenalo, že když jsem toho prvního sobotního rána zahrnul na osmadvacítku z Wiltwycku směr západ, vyrážel jsem do nezmapovaného území.

Hned od začátku jsem si ty hory zamiloval. Nevím, jestli jste v Catskills někdy byli. Z dálky, třeba z parkoviště u bývalého obchodu Caldor v Huguenotu (který se změnil na Ames a ještě později na Stop 'N' Shop), mi vždycky připadaly jako stádo obrovských zvířat, která stojí na obzoru a pasou se. Zblízka, když člověk projíždí mezi nimi a přes jejich vrcholky se dere ranní světlo, působí ty obrovské hromady skal s kilometry dlouhými jizvami lesů jako něco neuvěřitelně přítomného. Jako něco, co je opravdovější než opravdové.

Člověk se na ně podívá, přitom se snaží očima sledovat cestu, na které už je dost rušno kvůli lidem vyrážejícím na víkend, a má pocit, že by ho ani nepřekvapilo, kdyby ze sebe nejbližší hora jedním gigantickým pokrčením ramen shodila stromy a začala se ploužit pryč jako nějaké obří, nepředstavitelné zvíře. Když zahnete na některou vedlejší cestu, pronikáte jejími zatáčkami a serpentinami hlouběji do hor a z obou stran máte strmý terén, který tu a tam přeruší nějaká louka nebo starý dům, hlavou vám běží: *Tady se najdou tajná místečka.*

Tak jsem si to aspoň říkal já. Rybaření mě zavedlo na západ nejdál do Oneonty a na sever až do Catskills. Vyzkoušel jsem většinu potoků mezi těmito městy a Wiltwyckem. Postavil jsem se takhle v sobotu na břeh potoka, kde se voda valila malým vodopádem do široké tůně, v níž by se určitě našel nějaký ten pstruh. Nahodil jsem rotační třpytku s trojháčkem a díval se, jak nástraha klesá do vody. Snažil jsem se rozhodnout, jestli ten stín pod ní je skutečně jenom stín, nebo ryba, která se přišla podívat, co je k snídani, a čekal s navíjením – v takových chvílích jako by na všechno padlo zvláštní ticho. Slyšel jsem zurčení vody a ranní rozhovory ptáků, možná i nějaké auto v dálce, ale mimo to jsem slyšel ten jiný zvuk, ten, který nebyl zvukem, ale tichem. Bylo to, jako by se kolem mě otevřel nový prostor, a já uvěřil, že právě v tom tichu slyším Marii, abych tak řekl. Nemluvila, nevydala ani hlásku, ale já jsem ji stejně slyšel. Nepoznal jsem, jestli byla šťastná nebo smutná, protože jsem zjistil, že ten pohyblivý stín nebyl stín, nýbrž pstruh, a to pořádný. Začal jsem rychle točit klíčkou, takže třpytka vyrazila vodou dopředu a já jsem zpevnil ruce, jak jsem čekal, až ryba zaútočí a započne boj. V jiné situaci a prostředí bych to třeba cítil odlišně, možná by se mi naježily chloupky na pažích a šiji a vyschlo by mi v ústech. Ale když jsem čekal na toho pstruha, jehož tlama spolkla nástrahu, nemohl jsem s tím zvláštním

tichem dělat nic jiného než vnímat, že tam je. Později, když jsem té rybě a několika jejím kamarádům pomohl na břeh a dával jsem si čokoládovou tyčinku, jsem přemýšlel o tom, co se stalo, o hlubokém, propastném tichu.

Ani potom jsem necítil žádný zvláštní strach. Svět mi vždycky připadal jako dost velké místo, ve kterém je toho víc, než kolik může jeden člověk poznat, a já bych byl ten poslední, kdo by se chtěl tvářit, že všemu rozumí. Když Marie zemřela, nevěřil jsem, že existuje něco víc, ale mohl jsem se mýlit. Sakra, chtěl jsem se mýlit. Kdo by nechtěl? To, že mě pozoruje, když chytám ryby, jsem nevnímal jako hrozbu. A proč bych taky měl? Dobu, která nám byla vyměřena, jsme strávili dobře, tak třeba jsem jí chyběl stejně, jako chyběla ona mně, a chtěla se podívat, jak se mi daří. Netvrdím, že jsem cítil její přítomnost u každé řeky a potoka. Nemůžu říct, že by byla vždycky u toho, když jsem seděl na nějakém konkrétním místě nebo přišel v jistý den. Poprvé a nejčastěji jsem ji cítil v horách. Byla tam, když jsem se propracovával od řeky Esopus kolem bystřiny, jejíž jméno jsem si chtěl později zjistit, ale už jsem to neudělal. Byla tam jednou odpoledne, když jsem se vrátil na své místo u Springvale Road a zjistil, že se o něj budu muset dělit se dvěma staršími ženami usazenými na zahradních židličkách. Neoznačoval bych to jako pronásledování – to zní s ohledem na to, co potkávalo mě, jako něco až příliš pravidelného. Ale nějakou tu návštěvu jsem měl.

II

PŘÍČKY NA ŽEBŘÍKU ZTRÁT

Asi bych o tom dokázal pokračovat zbytek dnešního dne a zítra taky. Budete mi muset prominout: když se vrátím k tomu, čím pro mě rybaření bývalo, skoro zapomínám, čím se následně stalo, a tak mám sklony na té vzpomínce lpět. Je příjemné dokázat se ohlédnout na dobu, kdy jsem většinu dne u řeky nestrávil dumáním, co přesně si pro mou návnadu může připlavat, a kdy jsem neměl plnou hlavu obrazů jako možných odpovědí. Hejno něčeho, co mohli být velcí pulci, kdyby každý z nich nekončil jedním obrovským okem; ryba, která měla na hřbetě vysokou ploutev podobnou dračímu křídlu a v elastické tlamě dlouhé tesáky; bledého vodního tvora s plovacími blánami na rukou i nohou a s obličejem, který se vlnil, když se na něj člověk podíval: to všechno a víc než to mi pokaždé zpotilo dlaně a prudce rozbušilo srdce. Momentálně je důležité, abyste věděli, jaké místo mělo rybaření v mém životě; pomůže to vysvětlit, proč jsem s sebou začal brát Dana Dreschera,

Znal jsem Dana z práce. Seděl o dvě kanceláře vedle směrem k automatu na vodu. *Čahoun*: první, co mě napadlo, když nás představili, a myslím, že moje reakce byla typická. Dan měřil dva metry a hubený byl jako příslovečná tyčka. Druhá

věc, které si na něm člověk všiml, byly zářivě zrzavé vlasy, které jako by nikdy nepoznaly užitečnost hřebene. Nosil je ostříhané nakrátko a nedovedu si představit, jak ty návštěvy holiče musely probíhat. Jeho obličej byl ostře řezaný v tom smyslu, jako kdybyste si představili něco vytesaného z žuly: výrazné čelo, velký ostrý nos, kulatá – ale ostrá – brada. Hodně se usmíval a měl laskavé oči, což tu ostrost poněkud zmírňovalo, ale kdyby člověk dal čistě na vzhled, mohl by si myslet, že je to obličej stvořený pro urputnost.

Zpočátku jsme si toho s Danem moc neřekli, i když těch pár slov, která jsme spolu prohodili, se neslo v přátelském duchu. Nebylo na tom nic divného; byl jsem o dobrých dvacet let starší než on, vdovec ve středním věku, jehož oblíbenými tématy jsou rybaření a baseball. On byl mladý muž nedlouho po absolvování MIT, který si potrpěl na drahé obleky, a jeho manželka a synové, dvojčata, byli předmětem všeobecné zájisti. Marie zemřela dostatečně dávno, abych při pohledu na rodinné portréty a fotografie, které si Dan vystavoval na stole, nijak zvlášt netrpěl. Za posledních pár let jsem absolvoval schůzky s několika ženami, dokonce jsem měl s jednou z nich něco, co by se dalo označit jako vztah. Ale nedokázal bych se odhodlat k tomu, abych si nějakou další vzal – prostě jsem to v sobě neměl. Několik měsíců před svatbou – když jsme plánovali hostinu – se ke mně Marie obrátila a řekla: „Abrahame Samuelsoně, ty jsi ten nejromantičtější muž, kterého znám.“ Nepamatuju si, jak jsem jí na to odpověděl. Nejspíš jsem to obrátil v žert. Ale možná měla pravdu, možná jsem v sobě měl víc z romantika, než jsem si myslel. Ať už to bylo jakkoli, já jsem byl sám a Dan měl rodinu. V té době jako by to mezi námi otevřelo nepřeklenutelnou propast.

Potom se Dan jednou, myslím, že to bylo úterý, neobjevil v práci. Samo o sobě to nebylo až tak důležité, ale Dan nezačal, že je nemocný, což všem připadalo neobvyklé. Vysloužil

si totiž pověst mimořádně svědomitého pracovníka. Každý den byl u svého stolu nejpozději v osm dvacet, o dobrých deset minut dříve než my ostatní, na oběd mu stačilo patnáct minut – pokud pauzu nestrávil prací –, a když jsme my ostatní o půl páté odcházeli, zamávali jsme mu s vědomím, že tam nejspíš bude sedět ještě půl hodiny, než nás bude následovat. Byl obětavý a měl dostatečný talent, aby jeho obětavost byla co platná. Předpokládal jsem, že se upnul na brzký a rychlý kariéerní postup, pro což jsem měl vzhledem k jeho dvojčatům pochopení. Tím vším se snažím říct, že když Dan nepřišel a nikdo nevěděl proč, byli jsme z toho trochu nervóznější, než bychom byli za jiných okolností.

Jak jsme zjistili další den, naše obavy byly víc než oprávněné. Někteří se to dočetli na titulní stránce *The Poughkeepsie Journal* u ranní kávy; jiní to slyšeli v rádiu cestou do práce; a další se to dozvěděli od Franka Blocka, který dělal dobrovolného hasiče a den předtím taky nepřišel do práce, ale v tu chvíli si to s Danovou absencí nikdo nespojil. Došlo k dopravní nehodě. Dan byl totiž ranní ptáče, stejně jako dvojčata. Jeho žena Sophie toho občas využívala, aby si trochu přispala, ale toho dne z nějakého důvodu vstala s ostatními. Bylo celkem brzy, krátce po šesté, takže když Dan navrhl, aby si všichni čtyři zajeli do města na rychlou snídani, než odejde do práce, vypadalo to jako rozumný nápad. Naložili tedy děti do autosedaček a vyrazili. Řídil Dan a nezapnul si bezpečnostní pás, čehož si Sophie všimla. Dan to odbyl pokrčením ramen. O nic nejde, jedou přece jenom kousek. *Jak myslíš*, řekla Sophie.

Drescherovi bydleli na South Morris Road, která zhruba pět kilometrů na východ od města křížuje silnici číslo dvě stě devětadevadesát, hlavní cestu do Huguenotu. Je to cesta, po které se jezdí rychle, a bylo to tak vždycky, co na této straně Hudsonu žiju. Na křižovatce s Morris Road měly být

semaforu, a ne dvě stopky. Možná by to dopadlo jinak. Ale možná by si to chlapík, který řídil velký bílý kamion, i tak hasil zhruba sto desítkou. Dan řekl, že viděl kamion přijíždící zprava, když zahýbal na dvě stě devětadevadesátku, ale nevypadalo to, že by se pohyboval tak rychle. Vjel do křižovatky a ten velký bílý obr do jeho subaru napálil jako blesk. Dana náraz vymrštil čelním sklem – do bezpečí, jak se později ukázalo. Osobák a kamion, zapasované do sebe, klouzaly po cestě a od zubatých kusů kovu sršely jiskry. Ještě než se zastavily, osobní auto se změnilo v ohnivou kouli, k čemuž se o sekundu později přidal výbuch kamionu. Když se na místo přičítalo první policejní auto, bylo už pozdě. Myslím, že pozdě bylo od okamžiku, kdy Danova noha sešlápla pedál a auto vjelo na silnici. A možná už bylo pozdě ve chvíli, kdy se pitomec, který ten kolos řídil, podíval na hodinky a zjistil, že jestli má ranní náklad dovézt včas, bude sebou muset trochu hodit, tak šlápl na plyn a zařadil vyšší rychlost. Oheň mu vzal život, což mě až tak netrápilo, i když bych byl rád, kdyby to dopadlo jinak, a pohltil Sophii s dvojčaty. O dva dny později řekl Danovi koroner, že jeho manželka a děti s největší pravděpodobností zahynuly při nárazu a nejspíš mnoho netrpěly, pokud vůbec nějak. Nepochybně si myslel, že mu poskytuje maximální možnou útěchu.

Dan na koronera reagoval celkem zdvořile, ale podle mě byl pořád v tom omámení, ve kterém ho našel policista, když se potácel u kraje cesty. Obličej měl rudý od krve, stejně jako mikinu, kterou si na sebe vzal do města. Policista si nejdřív nebyl jistý, kdo má ten vysoký chlapík být. Když Dana vedl k jedné ze sanitek – ještě než zjistily, že jsou tam zbytečně –, považoval ho za kolemjdoucího, který se k nehodě jenom připletl, někoho, kdo si šel ráno zaběhat a při havárii byl zasažen úlomky. Trvalo mu několik minut, než pochopil, že tento muž řídil auto, ze kterého zbyly jenom plameny a šrot.

Když se mu rozsvítilo, pokusil se Dana zeptat, jak se události seběhly, ale moc souvislého se mu z něj dostat nepodařilo. Nakonec mu jeden ze sanitářů řekl, že je Dan nejspíš v šoku a potřebuje do nemocnice.

Hašení ohně si vyžádalo skoro celou hodinu a tři zásohové jednotky. Doprava do Huguenotu a z města se musela až do časných odpoledních hodin vypořádat se zpožděními a objíždkami. Dva týdny po nehodě na tu křižovátku pověsili semafony. To je asi dnešní cena čtyř životů. Pro Drescherovy bylo už pozdě, stalo se to jejich památníkem.

Trvalo dobrých šest týdnů, než jsme Dana viděli znovu. Pohřeb Sophie a dvojčat se konal v metodistickém kostele v Huguenotu, ale byl jenom malý, pro nejbližší rodinu. S hanbou přiznávám, že když jsem jednou v pondělí přišel do práce a spatřil Dana u jeho stolu, bezděčně jsem sebou trhl, protože jsem mezitím pustil z hlavy, o co přišel. Chtěl bych na svou omluvu říct, že jsem v té době měl moc práce, že se mi v soukromém životě dvakrát nevedlo, ale obávám se, že nic z toho by nebyla pravda. Bohužel nešlo o nic jiného než: sejde z očí, sejde z mysli. Je těžké prožívat dlouho tragédie, které nejsou vaše vlastní. To poučení jsem získal po Mariině smrti. Na krátkou dobu lidé dokážou projevovat až neuvěřitelný soucit; ale počkejte pár týdnů, nebo nanejvýš pár měsíců, a uvidíte, jak je jejich účast trvalá.

Dan se vrátil do práce s jizvou po ráně, kterou utrpěl, když proletěl čelním sklem. Stala se po jeho výšce druhou věcí, které si na něm člověk všiml. Vycházela mu z vlasů (nechával si je teď delší) a těsně mίjela koutek pravého oka, stáčela se ke koutku úst, klikatila se po krku a mizela pod límečkem košile. Člověk se na ni snažil nedívat, ale samozřejmě se neudržel. Vypadalo to, jako by Danův obličej byl na té bílé linii sešitý. Připomnělo mi to mé dětství, kdy mě táta s oblibou brával na procházku do areálu Penrose College. Nikdy se neopomenul

zastavit a ukázat mi strom zasažený bleskem. Tím nemyslím strom s uraženou větví, ale takový, který zafungoval jako živý hromosvod, přitáhl jiskru v koruně a svedl ji celým kmenem až ke kořenům. Blesk rozštípl kůru v linii, která se táhla od vršku dolů. Táta se u něj zastavil a přešel po kůře prsty. „Pamatuj si,“ řekl pokaždé, „že staří Řekové pohřbívali každého, koho zasáhl blesk, stranou od ostatních. Věděli, že takoví lidé zažili něco obrovského – něco posvátného –, ale nebyli si jistí, jestli je to dobré, nebo špatné.“

„Jak by něco posvátného mohlo být špatné?“ zeptal jsem se, ale jediná odpověď, kterou jsem kdy dostal, bylo to, že zavrtěl hlavou a přešel prsty po dráze, kterou se prohnala řeka bílého ohně.

Všichni se snažili přivítat Dana zpátky v práci; přesto uběhlo dobrých pár měsíců, než mě napadlo pozvat ho, aby se mnou jel na ryby. Možná byste čekali, že budu jedním z prvních, kteří do Danovy kanceláře přijdou, aby si s ním promluvili, ale to byste se spletli. Spíš jsem měl sklony se mu vyhýbat. Víím, jak to asi zní: pokud nebezpečně, tak přinejmenším podivně. Vždyť kdo jiný by si s ním mohl lépe pohovořit, pochopit, co prožívá, a poskytnout slova útěchy? Oba jsme přece ztratili manželku, ne?

Ano, ztratili. Ale způsob, jakým k tomu došlo, nemohl být rozdílnější. Každá ztráta totiž není stejná. Je to... je to jako žebřík, na jehož vrcholu člověk nevědomky stojí a který vede hluboko dolů přes ztrátu práce, majetku a domova; přes ztrátu rodičů, partnera nebo dětí; sahá až po ztrátu vlastního života, a – jak jsem později uvěřil – dokonce ještě dál. V této strašlivé hierarchii stálo to, co jsem zakusil, když se mi manželka pomalu vytrácela před očima po dobu bezmála dvou let, o tolik výš než Danovo utrpení, když přišel o manželku a děti za kratší dobu, než za kterou se to dá vylíčit, že stejný rozdíl by byl mezi mnou a někým, kdo neztratil vůbec nic.

Marie a já jsme měli čas, a i když na něm z velké části ležel stín toho, co se na nás neúprosně hnalo, dokázali jsme ty měsíce aspoň nějak využít – podniknout cestu do Wyomingu, dokud se její stav příliš nezhoršil, najít ve špatném i něco dobrého. Možná si dovedete představit, jak moc mi někdo v Danově pozici mohl závidět, nenávidět mě za to, co jsem měl, intenzivněji než někoho, jehož manželka byla spokojeně naživu. Já jsem si tu nenávisť představit dovedl, a tak jsem měl v úmyslu udržovat uctivý odstup.

Navíc se nezdálo, že by měl nějaké problémy. Nezhroutil se jako já. Jistě, občas měl na sobě stejnou košili, ve které jsme ho viděli den předtím, měl pomáčkany oblek nebo flíček na kravatě, ale v kanceláři bylo dost svobodných mužů, na nichž si člověk mohl všimnout stejných nebo podobných věcí, takže nám takové detaily nepřípadaly příliš neobvyklé. Jediná změna, kterou jsem na Danovi kromě jizvy a maličko delších vlasů zaznamenal, spočívala v jeho očích, jejichž pohled se neustále kamsi upíral. Nebyl to pohled do prázdna. Byl intenzivnější, takový, který naznačuje zvýšené soustředění: nepatrně svraštělé obočí, přivřené oči, jako když se člověk snaží prohlédnout něco, co má před sebou. V tom pohledu se zračilo něco z té spící divokosti, které jsem si v jeho obličejí všiml, a mohlo být trochu zneklidňující, když jej zaměřil přímo na vás. Jeho vystupování sice zůstalo uctivé – vždycky byl přinejmenším zdvořilý, často až milý –, ale pod tím pohledem jsem si připadal trochu jako vězeň v jednom z filmů o útěcích z Alcatrazu, když ho odhalí reflektor.

Když jsem Danovi nakonec přece jen navrhl, aby se mnou jel na ryby, byl to náhodný impuls, okamžitý nápad. Stál jsem ve dveřích kanceláře Franka Blocka a vyprávěl mu, jak jsem minulý týden sváděl boj se pstruhem, abych ho dostal na břeh. Nepatřil k největším, jaké jsem kdy chytil, ale měl sílu. Mé snažení komplikovala skutečnost, že když ryba